

FORIUM pomorskie

MAGAZYN SPOŁECZNO-GOSPODARCZY POLSKI PÓŁNOCNEJ - MAJ-CZERWIEC 2012

str. 190-195

Szpital Wielospecjalistyczny „Jantar” str. 2

Drybując przez... str. 7

Pętla Żuławska str. 16

40 lat Bazylny str. 29

SEP jest marką str. 35

Ale deska... str. 28

Dziedzictwo kulturowe i energetycznie efektywne zabytki

Koncepcja projektu „Co2alBricks” powstała w Hamburgu w grudniu 2010 roku, inicjatorami byli konserwatorzy zabytków, architekci i inżynierowie, zmagający się z problemem, jak zmniejszyć zużycie energii w zabytkowych budynkach bez niszczenia ich wartości kulturowej i autentyczności. Aby poznać, jak sobie z tym radzą inni, postanowili zorganizować forum wymiany informacji i doświadczeń. Tak powstał projekt „Co2al Bricks – Climate Change, Cultural Heritage & Energy Efficient Monuments” realizowany w ramach programu BSR (Baltic Sea Region), w którym uczestniczy 18 partnerów z 9 krajów: Niemiec, Danii, Szwecji, Estonii, Litwy, Łotwy, Białorusi, Finlandii, Rosji i Polski.

Europejska Fundacja Ochrony Zabytków (EFOZ), reprezentująca Polskę, kierowana przez prezes **Aleksandrę Kociatkowską**, zorganizowała 16 kwietnia 2012 r. w Gdańsku międzynarodową konferencję pod honorowym patronatem marszałka województwa pomorskiego – „Monuments Protection – Energy Efficiency” („**Ochrona Zabytków – Efektywność Energetyczna**”). Uczestnicy konferencji, pochodzący z wszystkich krajów basenu Morza Bałtyckiego, prezentowali przykłady renowacji budownictwa ceglano-głazowego w ich krajach. W czasie trwania konferencji „Co2al Bricks” odbyły się też warsztaty młodzieży z Hamburga, Kaliningradu i Gdańska. Uczestnicy warsztatów zwiedzili Gdańsk i obejrzeli rewitalizację Letnicy.

– Celem konferencji – mówi **Aleksandra Kociatkowska**, prezes EFOZ i organizator konferencji w Gdańsku – było zaprezentowanie polskim specjalistom: konserwatorom, architektom, audytorom energetycznym, urzędnikom oraz przedstawicielom stowarzyszeń zawodowych, dotychczasowych rezultatów realizacji projektu „Co2al Bricks”. Podczas konferencji zrobiliśmy podsumowanie w trzech panelach tematycznych, odnosząc się do problematyki strategii, jaką wszystkie państwa europejskie powinny przyjąć w przyszłości, odnośnie zwiększenia efektywności energetycznej zabytków. Pierwszy panel rozważał czy pozostawić tę sprawę do załatwienia każdemu krajowi indywidualnie, każdemu projektantowi, każdemu właścicielowi. Nowe dyrektywy narzucałyby pewne rozwiązania. Drugi panel dotyczył odpowiedzi na pytanie, czy musimy remontować ceglano-dzieńdzictwo budowlane. Tu była bardzo ciekawa wypowiedź **Tommi Lindh** z Finlandii, architekta i naukowca, który stwierdził, że oszczędzanie energii i ograniczanie emisji CO₂ są wymogami, które mogą być ze sobą sprzeczne. Zasoby energii, w tym też tej odnawialnej, muszą być wykorzystywane rozsądnie. Jedną z form oszczędzania energii jest z pewnością właściwa eksploatacja dziedzictwa już istniejącego – ceglano-głazowego. O ile trwałość nowych budynków oblicza się do 50 lat, to żywotność budynków ceglanych, przy odpowiednim użytkowaniu i remoncie, można wydłużyć do stu lat, a nawet więcej. To już jest pewna oszczędność.

Niekoniecznie musimy wszystko budować według nowych technologii.

W trzecim panelu konferencji zwrócono uwagę na nowe technologie, nowe materiały, których zastosowanie pozwoli zachować wartość historyczną i architektoniczną zabytku, z jednoczesnym zwiększeniem efektywności energetycznej. Audytorzy podkreślali, że zwiększenie efektywności energetycznej o 25% w dzisiejszej sytuacji, gdy dopiero jesteśmy na początku drogi do modernizacji, możemy uzyskać poprzez wymianę okien, drzwi, zaizolowanie dachów, zaizolowanie strópów piwnic. Niekoniecznie trzeba okładać budynki ceglano styropianem. Nad nowymi materiałami pracują sztaba naukowców i firmy. Nowe technologie są o wiele droższe, wymagają o wiele większego nakładu pracy, w porównaniu z ocieplaniem zwykłym styropianem. Ale nie tylko o zabytki wpisane do rejestru się martwimy. Martwimy się o budowlane dziedzictwo ceglano-głazowe, szczególnie z lat 20-30 ubiegłego wieku, jak osiedla robotnicze i budynki publiczne. Obecnie budynki ceglano-głazowe są nagminnie przez właścicieli okładane styropianem. Jeżeli chodzi o budynki znajdujące się w rejestrze zabytków, są one zwolnione z obowiązku dostosowania do określonego poziomu efektywności energetycznej, mogą mieć niższe wartości w stosunku do wskaźników dyrektyw europejskich. Można do każdego zabytku podchodzić indywidualnie. Zabytki po remoncie mogą również nie spełnić warunków

technicznych WT 2008, żeby nie niszczyć wartości historycznej, artystycznej i kulturowej tych obiektów.

Wnioski z dyskusji:

– Istnieje potrzeba kontynuowania wymiany wiedzy i doświadczeń wszystkich państw wokół Morza Bałtyckiego na podobnych konferencjach.

– W procesie konserwacji najważniejszą i niezbędną rzeczą jest współpraca pomiędzy architektami, konserwatorami zabytków i audytorami energetycznymi już na etapie opracowywania koncepcji projektowej remontu i prac termomodernizacyjnych.

– Niezbędne jest szkolenie konserwatorów odnośnie wymogów efektywności energetycznej, korzystania z wyników badań audytorów energetycznych, nowych technologii, materiałów, które mogą być zastosowane w procesie termomodernizacji.

– Potrzebne jest również szkolenie architektów i audytorów energetycznych w zakresie wartości architektonicznej zabytków, sposobu podejścia do zabytku od strony konserwatorskiej.

Chodzi o to, by dialog pomiędzy architektem, konserwatorem i audytorem energetycznym był zharmonizowany w wypracowaniu optymalnego rozwiązania. Jako fundacja – kontynuuje

Aleksandra Kociatkowska, pracujemy i analizujemy audyty energetyczne na wybranych obiektach zabytkowych i próbujemy ocenić, na ile to, co zostało teoretycznie policzone i przewidziane audytem energetycznym, osiągnięte zostało realnie, po wykonaniu prac remontowych. Na ile to się sprawdziło w rzeczywistości. Na dzień dzisiejszy, przy pracach termomodernizacyjnych wymagany jest audyt energetyczny, który wylicza według wskaźników warunki krańcowe, natomiast nikt nie analizuje, czy po przeprowadzeniu remontu i termomodernizacji, rzeczywiście osiągnięto założone wskaźniki. Obecnie nie ma takiego wymogu, ani nikt się tym nie interesuje. Premia została otrzymana, budynek dostał nową fasadę, a czy rzeczywiście w wyniku przeprowadzanych prac osiągnięto założony efekt oszczędności energii, mało kto analizuje i bada.

Aleksander Panek, prezes Zrzeszenia Audytorów Energetycznych, organizacji pozarządowej pożytku publicznego, zrzeszającej 1500 audytorów energetycznych, powiedział: – Przyjmując zaproszenie, chciałem zobaczyć, jak w środowisku konserwatorów zabytków postrzegane są problemy efektywności energetycznej i jak wygląda

to w innych krajach. Jeżeli chodzi o metody, czy środki, których używamy, są one bardzo podobne. Nie wiem, jak to się dzieje, że u nas zawsze jest trudniej. Przyczynę widzę w tym, że myślimy stereotypami, że zabytki traktujemy w sposób ortodoksyjny tzn. że nie można nic w nich zmieniać, podczas gdy widzieliśmy przykład z Niemiec, Szwecji, gdzie jeśli taka była potrzeba, a technologia modernizacyjna tego wymagała lub nie była innej możliwości, to zawsze tam potrafiono się dogadać i zastosować takie rozwiązanie, które w danej sytuacji było optymalne ekonomicznie. My wiemy oczywiście, że stosując bardzo duże nakłady, można budynek praktycznie nie zmieniać, a poprawić jego standard energetyczny, ale to kosztuje 4 albo 5 razy tyle. Jeżeli stać nas na to, a innych krajów, które są od nas o wiele bogatsze – nie stać, to robimy tak ortodoksyjnie. W pewnym momencie będziemy mieli bardzo dobrze zakonserwowane zabytki, tylko nie będziemy mieli pieniędzy na ich utrzymanie. Więc musi być jakiś kompromis. I ten kompromis trzeba wypracowywać.

Standard zero-energetyczny mamy szansę uzyskać tylko wtedy, gdy nastąpi pewien przeskok myślowy, gdy

Przedsiębiorstwo Robót Sanitarno-Porządkowych S.A.

Trakt Św. Wojciecha 43445, 80-044 Gdańsk

www.prsp.com.pl e-mail: marketing@prsp.axn.pl

Seczariat 058/ 309 46 38, Centrala 058/ 309 00 31, Marketing 058/ 309 00 21, wew. 323, 332

Gospodarka Odpadami Niebezpiecznymi i Przemysłowymi 058/ 304 99 41, 306 55 69

Eksploatacja 058/ 309 00 01, Obsługa Klienta 058/ 309 00 31, wew. 312-314, fax 058/ 309 49 53

CAŁODOBOWY TELEFON DYZURNY: 058/ 309 00 00

OFEROWANE USŁUGI:

- wywóz odpadów komunalnych w pojemnikach i kontenerach
- wywóz odpadów nietypowych, przemysłowych oraz gruzu w kontenerach i workach brezentowych
- wynajem i sprzedaż kontenerów, pojemników na odpady i specjalnego przeznaczenia, koszy ulicznych
- wywóz nieczystości płynnych
- segregacja i gospodarka odpadami
- transport odpadów niebezpiecznych
- wynajem i serwis przenośnych kablnych sanitarnych
- sprzątanie obiektów przemysłowych i użyteczności publicznej
- porządkowe prace sezonowe, obsługa imprez masowych
- letnie i zimowe czyszczenie ulic, placów

- oczyszczanie lejów i komór zsympowych w budynkach
- mycie i odkażanie pojemników na odpady
- kompleksowe utrzymanie terenów zieleni
- wynajem sprzętu (w tym ładowarek, wywrotek, samochodów HDS, asenizacyjnych)

Zapewniamy najwyższą jakość usług, realizowanych zgodnie z obowiązującymi przepisami z zakresu gospodarki odpadami ochrony środowiska i wymogów UE.

Posiadamy certyfikaty ISO 9001 oraz ISO 14001.

**PRSP S.A. – TWÓJ PARTNER
W USŁUGACH KOMUNALNYCH**

Na zdjęciu: Albert Schert – Departament Ochrony Zabytków Hamburga i Jan Prahm – koordynator projektu „CoZel Bricks”

nastąpi złamanie pewnych przyzwyczajeń, które są związane z tradycją budowlaną.

Przedsięwzięcia termomodernizacyjne objęte pomocą finansową państwa, muszą być realizowane na podstawie zweryfikowanego audytu energetycznego, dodaje **Teresa Żurek** z Fundacji Poszanowania Energii w Gdańsku, ekspert ds. termomodernizacji i certyfikacji energetycznej budynków – Tylko audyt energetyczny umożliwi dokonanie wyboru optymalnego wariantu termomodernizacji. Pomimo braku wymagań dotyczących konieczności spełnienia minimalnych wymagań, dotyczących izolacyjności i jakości energetycznej budynków zabytkowych, należy dążyć do uzyskania możliwie jak najlepszych wskaźników charakterystyki energetycznej (EP), odzwierciedlającej efektywność całkowitą budynku. Im niższa wartość charakterystyki EP, tym wyższa efektywność i użytkowanie energii chroniące zasoby i środowisko.

Iwona Solisz – Wojewódzki Konserwator Zabytków w Opolu, zauważyła – Dostępnym problemem dla konserwatorów są budynki znajdujące się w ewidencji zabytków, ponieważ najczęściej one podlegają procesom modernizacyjnym i również termomodernizacji, natomiast nie ma żadnych zasad i regul, w jaki sposób tego typu prace

powinny być prowadzone. W tej chwili w Polsce dominuje ocieplenie elewacji zewnętrznymi styropianem oraz wymiana okien na okna PCV. Podstawowym zadaniem konserwatora zabytków jest ochrona wartości zabytkowych. Problem polega na tym, że na prace w obiektach zabytkowych dosyć trudno dostać dotacje. Właściciele szukają dofinansowania w innych źródłach. Jednym z nich są kredyty termomodernizacyjne, stąd taki boom różnego rodzaju projektów i działań, zwłaszcza wspólnot mieszkaniowych, prywatnych właścicieli, którzy w ten sposób chcą wyremontować swój budynek. Procesy termomodernizacji

Konferencja „CoZel Bricks – Climate Change, Cultural Heritage & Energy Efficient Monuments” w Gdańsku.

w Polsce są realizowane na większą skalę od ok. 6 lat. Cieszę się, że w tej konferencji wzięli udział i audytorzy, którzy opracowują audyty energetyczne. Na co dzień konserwator, wbrew pozorom, rzadko ma możliwość oceny i rozmowy z ludźmi, którzy tego typu opracowania przygotowali. Taka wymiana doświadczeń i wiedzy, rozmowa z różnych punktów widzenia, jest bardzo cenna. Brakuje wiedzy i kompetencji w dziedzinie sobie ze sprawnością energetyczną

w zabytkowych budynkach – podkreślił **Jan Prahm**, koordynator projektu „CoZel Bricks” – Naszą konferencję adresujemy do polskich konserwatorów zabytków, właścicieli zabytkowych domów, do audytorów energii, do wszystkich zainteresowanych efektywnością energetyczną w zabytkowych, historycznych budynkach. Stawiamy sobie pytanie, jak zmniejszyć zużycie energii w zabytkowych budynkach, nie niszcząc ich wartości kulturowej i tożsamości, jak zwiększyć efektywność energetyczną budynków. Zebrane doświadczenia specjalistów z państw Morza Bałtyckiego, dotyczące stosowanych technologii i materiałów w praktyce podczas remontowania zabytków ceglanych, z uwzględnieniem zwiększania ich efektywności energetycznej, pozwolą na wypracowanie modelowego rozwiązania, dzięki któremu cenne zabytki będą doskonale chronione bez szkody dla środowiska. Wozne

jest dopasowanie ze sobą prawnych i finansowanie systemów, które w krajach uczestniczących w projekcie tworzą dwa odrębne światy, często trudne do pogodzenia. Niemieccy specjaliści podkreślają: „Zanim zaczniecie działać, sprawdźcie następstwo, w tym skuteczność, aby ustrzec się błędów, które inni popełnili”.

Fotografował i wysłuchał
Antoni Filipkowski